

Thomas Schoenmakers

KALEN
ZONDER
BALEN

Voorwoord 9

FASE I

Ontkenning

Over haar 23

Over mijn eerste dermatoloog 26

Over androgenetische alopecie 29

Over de Hamilton-Norwoodschaal 32

Over hormonen 34

 Receptoren 35

 DHT en 5AR, a match made in hell? 37

Over hoe de maatschappij kalende mannen ziet 38

 Ronald Henss: Social perceptions of male
 pattern baldness - Een overzicht 39

Over hoe de maatschappij kaalgeschoren
mannen ziet 45

Over hoe de romantiek zoekende Belg kale(nde)
mannen ziet 46

FASE II

Onderhandelen

Over geschiedenis 62

Over wondermiddelen 67

 Finasteride 68

 Minoxidil 5% 71

 De nabije toekomst 73

Over haarstimulatie 75

 Dermarollen 76

 PRP-behandeling 76

 Low Level Laser Therapy (LLLT) 77

Over shampoos 78

Over eten 80

Over haartransplantaties 85

 Geschiedenis 85

 De transplantatie 88

 FUT 89

 FUE 90

 Robots 90

 Een transplantatie: niet voor iedereen weggelegd 92

 Het verloop van een operatie 93

 Complicaties 94

 Prijs 95

Over buitenlandse operaties 96

 Turkije & co 97

 Checklist 99

 Eigen ervaring - Qunomedical 100

Over haarwerken 102

 Getuigenis 107

 Over Helmut 109

FASE III**Depressie**

Over het zelfbeeld	117
Over rotopmerkingen	121
Zon en maan	123
Voeding	123
Wijsheid	124
Andere woorden voor hoofd	124
Duidelijk mits duiding	124
Spitsvondigheden	126
Over stress	127
iPhone	129
Android	130
Aandachtspunten	130
Over seks	131
Over overkammen	135
Over camouflagemiddeltjes	140
Getuigenis	141

FASE IV**Aanvaarding**

Over tondeuses	153
Over scheren met de tondeuse	155
Over baarden	157
Over een barbiersbezoek	162
Over doe-het-zelfshampoo	165
Over gaten in de markt	166
De interventionist	167
Een meteo-applicatie	168
Koppie Copy	168
Over brillen	170
Over hoeden	172
Over seks, nogmaals	177
Epiloog	181
Dankwoord	187

VOORWOORD

Beste lezer,

Gefeliciteerd! Niet per se met je haaruitval, want daar krijgt uiteindelijk niet minder dan 95 procent van de mannelijke bevolking in de lage landen in een bepaalde vorm ooit mee te maken. Neen, felicitaties vanwege het openslaan van dit boek! De kans is namelijk groot dat je het niet voor jezelf kocht. Kalen is namelijk niet alleen vervelend, het is blijkbaar ook iets waar anderen je voortdurend aan willen herinneren via allerlei attenties. De aan kaalheid gerelateerde geschenken die ik doorheen de jaren kreeg, varieerden van ‘absoluut nutteloos’, over ‘goed bedoeld’ tot ‘even leuk als een bovenbuurman die onlangs een djembé kocht’. Een bloemlezing!

Om te beginnen, zijn er de klassiekers. Een T-shirt met daarop een humoristische slogan, genre ‘*Who needs hair when you’ve got a body like this?*’. Honende scherts zonder weerga, want je lichaam stelt waarschijnlijk ook niet al te veel voor. Of een symbolische biljartbal. Eentje. Waar je dus absoluut niets aan hebt, en waardoor er ergens te lande een pooltafel ontbald door het leven gaat. En pruiken, in alle kleuren en maten. Van die stugge, zwarte exemplaren, tot een vleeskleurige, rubberen muts ter voorbeschouwing van jezelf in de nabije toekomst: jaja, kosten noch moeite worden gespaard!

Maar dan heb je ook de creatievelingen die er volledig voor gaan, zoals mijn vader. Zo had ik op kot geen televisie ter beschikking. Dus vroeg ik aan de thuisbasis om tijdens de week mijn favoriete televisie-

programma's op te nemen. Pa – overigens zelf kalend en niet tuk op opmerkingen daarover – vond niets leuker dan énkél de intro van een show en de reclames van een bekende Belgische toupettenconstructeur tussendoor te digicorden. Op die manier leek het alsof hij tien shows opgenomen had, maar alles wat erop stond, was 'Vorige week in 'Mijn Restaurant' ...', gevolgd door drie spots van mannen van middelbare leeftijd die fluks als een zeemeermin uit de diepte van een zwembad tevoorschijn kwamen. Het heeft hem ongetwijfeld heel wat tijd en moeite gekost.

En hoe kan ik m'n lieve moeder vergeten, met haar goedbedoelde setjes met serums en shampoos en vitamines en crèmes en wondermiddelen die enkel een groei-effect hebben op een offshore-rekening van een of andere cosmeticagigant. Of de tips van vriendinnen die gehoord hebben van een andere vriendin die een man kent die dagelijks een cocktail van natuurklei en z'n eigen ochtendpis drinkt en sindsdien niet alleen enorm uit z'n bek stinkt, maar ook haren heeft die glanzen als duizend zonnen. En tags in berichten op sociale media. Zo oneindig veel tags in middelmatige, banale Facebookposts. En nu dus dit boek.

Maar wie laatst licht, best licht, want dit werk is nuttig. Sterker nog: het is het PERFECTSTE geschenk ooit gemaakt voor de kalende man, door de kalende man. Ontvang het dus met een glimlach. Koop het nogmaals voor jezelf. Geef het aan iemand die het nodig heeft. Deze spreekwoordelijke fakkel (gelieve de vrucht van mijn arbeid niet in brand te steken) zal de donkerste krochten van zelfverachting doen opklaren. Het is een machete van kennis waarmee jij je een weg kan banen door de jungle der leugens, die de mega-industrie gericht op kalende mannen is! Je leest een gids die je op gepaste wijze helpt om afscheid te nemen van wat ooit was, en wat nu – glorieuzer dan ooit – zal worden, zijn of blijven: je schedel 2.0.

Dus: welcome to the club! Bij wijze van spreken dan toch, want er is geen club. Of toch geen waar je daadwerkelijk deel van wil uitmaken. Maar je zit er dus wel in. Proficiat!

Laat het ons dus eens uitgebreid hebben over alopecia androgenetica, die tergend trage kwelling. Want hoewel je je bewust bent van wat er aan het gebeuren is, kan of wil je geen actie ondernemen. Of pas na een lange poos, als het kalf dat je zelfbeeld heet al half verdronken is. En dat is eigenlijk niet nodig, want meestal ben jij zowat de enige die zich er druk over maakt.

Als je een gesprek voert met mannen over hun haaruitval, hoor je vaak nogal lacherig terugkomen dat ze nog in 'denial' zijn over hun deensterend kapsel. *Denial* of ontkenning is een afweermecanisme waardoor je de waarheid niet onder ogen hoeft te komen, en is de eerste van de vijf fasen van de rouw (volgens dokter Kübler-Ross). En dat vind ik een prima analogie, want hoewel het maar over je haar gaat, is het verdomd vervelend om het afscheid ervan te aanvaarden. Dat bracht me op het idee om dit boek op te bouwen volgens dat model. Want de **ontkenningsfase** kent iedereen, maar ikzelf heb langer in de **onderhandelingsfase** gezeten. En wie het geluk heeft om Reddit en andere obscure internetfora te moeten uitpluizen in het kader van onderzoek naar een boek voor kalende mannen, weet dat er ook een joekel van een **depressieve fase** bestaat, met oppervlakkige partners die afvallen bij het uitvallen, en slaapkamers waar er enkel nog geslapen wordt inclusief. Maar uiteindelijk komt er ooit een punt dat je het loslaat. Dat je thuiskomt van je kale reis, en je jouw lot **aanvaardt**.

Sla je hier geen fase over, Thomas? Ik tel er maar vier? Dat klopt, aandachtige lezer. Woede en jaloezie verdienen wat mij betreft geen aparte categorie. Niet omdat ik nog nooit een dakloze zag zitten van wie ik dacht 'Oké, slapen op een kartonnen doos is zuur, maar waarom

heeft die kerel zo'n mooi haar en ik niet?', of omdat ik mezelf voorhield dat ik waarschijnlijk wél een kans maakte bij een of ander meisje als m'n coupe maar net iets voller was; eerder omdat haaruitval over het algemeen nogal gelaten ondergaan wordt. Soms wordt erover gezeurd, vaak wordt ermee gelachen, maar nog nooit zag ik iemand z'n telefoon tegen de muur kwakken omdat een selfie een tot hiertoe ongekende kale plek onthulde. Bovendien heeft dokter Kübler-Ross dat model ook maar gewoon uit haar duim gezogen, dus staat het me vrij om het te interpreteren zoals het mij goed uitkomt.

De vier fasen van de rouw dus! In 'Ontkenning' wordt er gezocht naar feiten, iets of iemand om met de vinger te wijzen, de grote schuldige! Want wat heb jij gedaan om dit te verdienen (*spoiler alert*: niets)? In 'Onderhandeling' gaat het over manieren om te ontsnappen aan je lot. In 'Depressie' loopt het mis op alle mogelijke manieren, en 'Aanvaarding' brengt ten langen leste verlossing. Zal elk stuk op jou van toepassing zijn? Misschien niet. Kan je er altijd iets van leren? Zeker weten. Want hoewel ik me door stapels academische papers gewroet heb, mezelf inschreef voor een Turkse haartransplantatie, dagen en nachten in de bizarste achterkamers van het internet doorbracht (en zodoende mijn advertentieprofiel voor Google om zeep hielp), en honderden uren video's bekeek, kreeg ik ook hulp. Van experts die op een of andere manier bezig zijn met haar, uiterlijk, gezondheid of een combinatie daarvan. Van mensen die stuk voor stuk een kei zijn in hun vak. En in mindere mate van Otto-Jan Ham. Ik heb mezelf gelaafd aan hun kennis, zodat jij een antwoord krijgt op alles wat je wou weten, en niet wou weten.

Want kaal worden lokt heel wat vragen uit. Kranten en websites pakken vaak breed uit met artikels over kaalheid die bol staan van leugens en onzin, maar waarmee het waakvlammetje van de hoop

gevoed wordt. En dus ging ik de vragen stellen die elke kalende man zich stelt.

Maar voor we samen de duik in het diepe nemen, stel ik je graag voor aan de experts die me tijdens mijn zoektocht naar antwoorden met raad, daad en vaak bergen gespecialiseerde literatuur bijstonden:

PROFESSOR DOKTER GUY T'SJOEN

Topdokter in de andro- en endocrinologie, auteur, hoogleraar aan de UGent, diensthoofd in het UZ Gent, deelnemer van 'De Slimste Mens Ter Wereld', en nog veel zaken die ik dolgraag op mijn cv zou willen zetten. Dokter T'Sjoen is begeistert door de hormonen die in ons lichaam rondwaren, en weet als geen ander hoe je hun werking helder kan uitleggen.

DOKTER GEERT BIESEMANS

Dermatoloog en -chirurg met eigen praktijk 'Aalst Dermatology Clinic'. Wie z'n haar in België wil laten transplanteren, komt ongetwijfeld dokter Biesemans tegen. Hij is sinds 1989 actief op het gebied, en hij heeft de techniek zien evolueren tot wat ze vandaag is. Dat maakt hem niet alleen tot een autoriteit op het gebied, maar ook tot een onmisbare schakel in dit boek!

ALEXANDER WITPAS

Seksuoloog met eigen praktijk te Antwerpen. Hij is al meer dan 20 jaar professioneel bezig met haperende sekslevens en biedt ook oplossingsgerichte therapie aan.

SVEN BENDOTTI (MR. B)

Barbier-pionier met eigen zaak 'Bendotti Barbershop' in Maaseik. Hij zette het tweede oudste beroep (al is daar volgens hem discussie over) terug op de kaart in België, en is een absolute perfectionist. 's Avonds

beter zijn dan de man 's ochtends in de spiegel is zijn devies, mannelijke ijdelheid z'n filosofie. Hij kijkt naar een bosaap zoals Michelangelo naar een blok marmer, en heeft een snor waar je minstens vier sleutelbossen aan kan hangen.

VINCENT PAUWELS

Expert in hoofddeksels, en eigenaar van 'Monsel', een hoedenwinkel die bestaat sinds 1847 en die je terugvindt in de duizelingwekkend mooie Brusselse Koninginnegalerij. Hij weet niet alleen belachelijk veel over hoeden, hij is ook het vleesgeworden bewijs dat ze alles behalve ouderwets zijn: armen vol tatoeages, een ruige baard, hippe kledij, en een stijlvolle hoed erbovenop. Een verrassend anachronisme.

NICKI MEEUS

Kapper met eigen zaak 'House of M' te Vilvoorde. Wie kan beter advies geven over hoe je dat kalende hoofd te lijf gaat, dan een kapper die z'n eigen schedel trimt op 0 millimeter? Hij is een wandelend vat kennis waaruit voortdurend tips gutsen, en hij weet als geen ander hoe je een verformfaaid doe-het-zelfkapsel glorieus restaureert.

ALAIN GEEROMS

Haarwerker met eigen zaak 'Haargalerij A' te Ninove. Hij kreeg de liefde voor het vak van z'n moeder ingelepeld, die niet minder dan zestig jaar geleden reeds dames tooide met kunsthaar. Sinds dertig jaar neemt hij ook mannen onder handen, dus hij weet waarover hij praat als hij over toupetten –verschoning, *top extensions* – praat.

HANNAH BOTH

Klinisch psychologe met eigen praktijk 'Both-coaching' te Antwerpen. Zij is gespecialiseerd in stress, en alles wat het met zich meebrengt. Haar behandelingen zijn sterk gefocust op praktische oplossingen die

je makkelijk kan implementeren in je dagelijks leven, zodat stress van je afglijdt zoals druppels van een gloednieuwe regenjas.

REDA BEN TAHER

Opticien bij Ace & Tate, 's lands hipste én betaalbaarste brillenboer. Hij staat dagelijks klanten bij in hun zoektocht naar het perfecte montuur, en als dat er toevallig twee of drie zijn, raadt hij aan om ze gewoon allemaal mee te nemen. Niet alleen voor de verkoop, maar vooral omdat elke gelegenheid z'n eigen bril verdient.

JOLIEN DE CORTE

Klinisch diëtiste met eigen zaak 'Eating Habits' te Deinze, diabetes-educator en Sanacoach in de regio Zulte-Deinze. Ze gelooft dat goede eetgewoontes belangrijker zijn dan dat vermaledijde getal op de weegschaal, en helpt graag mensen op weg naar een gezondere levensstijl. Niet door je je leven te laten slijten in een keuken, wel door slimme en bewuste keuzes te maken.

FASE I

ONTKENNING

Alle 100.000 à 150.000 haren die ik had, waren prachtig. In de winter een soort golvend beukenootjesbruin, dat dan met het lengen van de dagen evolueerde naar blonde berk, en terug. En die haren waren vrij om te doen wat hen beliefdde, want aan trends deed ik niet mee: geen in Matongé gefabriceerde dreadlocks, met peroxide gebleekte kuiven of met lijm gefixeerde hanenkammen voor deze jongen (toegegeven, eind jaren 90 heb ik me even gewaagd aan piekjes, maar 'beschamend' was zowat de zeitgeist van toen). Neen, halflang en halfproper was de boodschap! Dus om de twee maanden ging ik kapperwaarts. En met plezier, want hoewel ik telkens wat ouderlijke motivatie nodig had, genoot ik altijd intens van de shampoobeurt. Het effect van hoe die uitgespreide vingers met mutsen van zeperige slagroom over mijn kruin walsten, kon ik thuis met geen mogelijkheid nabootsen. Heerlijk was dat. Tot mijn kapster me meldde dat ze het deze keer niet meer ging uitdunnen met dat bizarre schaaftje. Omdat het dat zelf al aan het doen was.

Boem. Een sterk vermoeden is plots een in graniet gebeitelde zekerheid.

Je haar heeft dus besloten je te verlaten. Hoe je het ook verzorgde, en hoe lief je het ook had, niets mag baten. Want daar gaat het, en zoveel schoonheid zal je nooit meer zien. En dat alles aan een bijzonder stiekem tempo. Als een meedogenloze dief die elke nacht opnieuw je huis binnensluipt en slechts één enkel ding van je steelt. Hij begint klein en onopvallend, met het type spullen dat je niet meteen mist. Een kous, je favoriete boek, misschien wel de fles wijn die je bewaarde

voor een speciaal moment. Maar met het verstrijken van de tijd gaat die vermaledijde insluiper driester te werk, want plots is je rugzak onvindbaar. En wat later heb je geen kommen meer, zodat je je ontbijtgranen rechtstreeks uit de zak moet eten. En op het ogenblik dat je doorhebt dat er iets niet pluis is, word je op een ochtend wakker om te ontdekken dat die zakkenwasser je keuken geruisloos en integraal uitgebroken heeft, en om god weet welke reden alle isolatie van tussen je gipswanden uit peuterde. En dan sta je daar, met niets meer dan je pis in de wind.

Nu, aangezien het niet je huis betreft – elke vergelijking loopt ergens mank – maar je bloedeigen schedelpan, is dat meer dan voldoende reden om aan een heus rouwproces te beginnen. Want jarenlang heb je die haren voor lief genomen. Op school hing je ze als een gordijntje voor je ogen om te kunnen spieken. Aan zee dansten ze de rumba van de willekeur met de wind. Op vakantie verbleekten ze als de geplastificeerde menukaarten van een schabouwelijk etablissement. Maar die tijd is voorbij. Want je gaat niet meer naar school. En aan zee ben jij diegene die steevast de eerste regendruppel opmerkt. En op vakantie verbleken je haren niet meer, maar jijzelf, een beetje rond je neus, want kale mensen blijken gevoeliger aan een zonnesteek. Maar waarom vallen jouw haren uit en waar heb je dat droeve lot aan verdiend?

Misschien stond het in de sterren geschreven. Of beter gezegd: in het wapenschild van je familie. Want als ieder mannelijk lid van je stamboom gehelmd is met een glanzende koepel, zag je het waarschijnlijk al aankomen. Maar misschien is het verloop bij jou veel heviger dan bij hen. En dat roept vragen op die een antwoord verdienen. In dit hoofdstuk gaan we dus op zoek naar de feiten. En omdat jij misschien geen zin hebt om over je haaruitval te praten met een hormoonspecialist en een dermatoloog, ging ik dat doen voor jou. Kwestie dat ik geen dokter ben, maar wél een fan van correcte informatie.

OVER HAAR

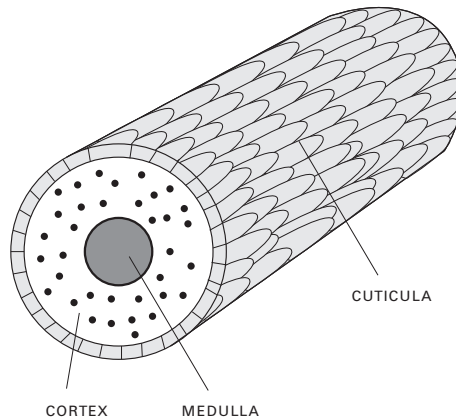
Haren zijn van levensbelang, want zonder hen kunnen wij onmogelijk overleven. Op cellulair niveau bekleden trilharen namelijk een cruciale rol wat het betere zaad-, ei- en ander slijmtransport betreft. Maar ook aan de buitenkant vervullen haren een belangrijke rol. Een glanzend neushaar filtert de lucht en bundelt ongewenste gasten tot mooie snotbolletjes, wimpers en wenkbrauwen beschermen je ogen tegen rondvliegend vuil, en je okselhaar is een gratis zweetvod. Ja, zelfs de piepkleine haartjes die je over je volledige lichaam terugvindt doen iets nuttigs: ze stuwen microvezels van je kleding richting je navel en bilspleet om daar tot hun ultieme vorm, navelpluis en staartbeenwol, te evolueren.

Aan hoofdhaar, daarentegen, heb je biologisch gesproken zo goed als niets. Want:

1. het is niet waterdicht. Eenden hebben vetklieren, en een zorgvuldig aangebracht laagje smout levert hun een ondoordringbare regenjas op. Jij, anderzijds, hebt talgklieren die je graag een vette kop bezorgen, maar als het regent, zie je er hoe dan ook verzopen uit;
2. het isolerend effect is erg beperkt. Ijsberen behoeven geen muts, otters geen duikpak. Jij daarentegen wel, want je schedelpan mag nog zo rijkelijk begroeid zijn: als het vriest, kraakt het dak;
3. het is geen geschikt communicatiemiddel. Tenzij jij je hoofdharen te berge kan laten rijzen zoals een kat die zijn affiniteit jegens de stofzuiger uit, of je paardenstaart kan openwaaieren zoals een pauw met zin in een douw.

En het beste van al: die zichtbare hoofdharen waar iedereen zich nu en dan weleens druk om maakt, zijn morsdood. Het resultaat van een haarzakje dat jarenlang samen met neuropeptiden, hormonen en

witte bloedcellen een soort van dominochallenge met keratineplakken gelegd heeft. Het resultaat daarvan ziet er min of meer zo uit:

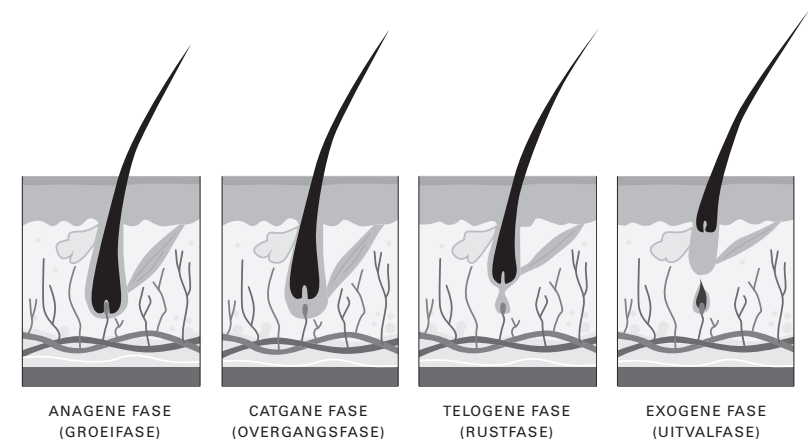

Eenvoudig gesteld, bouwt een haarzakje een aantal jaren aan zo'n haar, heeft het er plots geen zin meer in, en valt het haar uit. Net iets minder eenvoudig gesteld, heet dat de haarcyclus, en zijn er – hoera! – medische termen voor elke fase. Doet dat ertoe? Zeker, want de reden waarom je kaal wordt, ligt verborgen in een van deze fasen.

1. De eerste fase is de **anagene of groeifase**. Deze ongebreidelde groeiperiode bepaalt de lengte van je haren. Want hoe langer de fase duurt, hoe langer je haren de tijd krijgen om te groeien. De meeste hoofdharen, zo'n 90 procent, bevinden zich in deze staat. Door de band genomen, doet een haar 2 tot 5 jaar over zijn anagene fase, met een gemiddelde aangroei van 12 centimeter per jaar. Er zijn uiteraard gevallen bekend met overrijverige haarzakjes. De Vietnamese Xie Qiuping wist bijvoorbeeld een tapijt van maar liefst 5,6 meter uit z'n kruin te persen. Door al dat haar paste z'n valhelm trouwens niet meer, waardoor hij – ruim de waarheid – niet mee mocht met brommertaxi's. Sneu.

2. Daarna volgt de **catagene fase**. Een moment van overgang en ont-hechting, want het haar maakt zich los van de bloedtoevoer, en stopt zodoende met zijn ontwikkeling. De pijn is kort, want dit alles is gepiept in 2 à 3 weken. Hoewel dat plotse dieet het haar verzwakt, houdt het dapper stand.
3. De volgende stap in de cyclus biedt zich namelijk al aan: de **telo-gene of rustfase**! Een welverdiend ogenblik van ontspanning voor die keratinebuis. Nog een paar maanden lang mag het zorgeloos vertoeven in zijn zakje. Verzwakt en met z'n beste jaren achter zich, maar in volledige sereniteit.
4. In de laatste fase, de **exogene of uitvalfase**, verandert het haarzakje uiteindelijk in een echte haarzak en wordt het oude haar afgesto-ten. Onder impuls van stamcellen wordt de achtergelaten leegte opgevuld door een nieuwer en jonger exemplaar, een nieuw haar.

HAARGROEICYCLUS

Zoals eerder gezegd, loopt het dus ergens in die cyclus fout, maar in tegenstelling tot wat je zou denken, is dat niet in de uitvalfase. Want haren verliezen we allemaal, en geen klein beetje: tot zo'n 100 stuks per dag verlaten het moederschap. Nu, aangezien ik ook maar een gewone sterveling ben, ging ik voor meer uitleg op bezoek bij dermatoloog en chirurg, dokter Geert Biesemans.

OVER MIJN EERSTE DERMATOLOOG

Mijn bezoek aan dokter Biesemans was echter niet mijn eerste sessie bij de dermatoloog. Dat ik vroegtijdig ten prooi viel aan klassieke mannelijke kaalheid was namelijk gewoon rotstreek nummer twee dat mijn grootste orgaan (de huid, voor alle duidelijkheid) me lapte. Want op mijn dertiende verjaardag kreeg ik van Moeder Natuur een portie acne cadeau waar je een volledige verjaardagstaart mee kon glazuren. Mijn T-zone, een strook die van de kin tot aan en over het voorhoofd loopt, zag eruit als een aspergekwekerij waar men dringend aan het oogsten moest. En hoewel ik het erg fijn vond om de spiegel in de ouderlijke badkamer met een welgemikte spritz van wat gelig reliëf te voorzien, van die steenpuisten die als brandende ballen magma dagenlang onaantastbaar diep onder de huid gloeien, moest ik niets weten. Supermarktmiddeltjes brachten maar weinig soelaas, dus ging ik samen met m'n oplossingsgerichte moeder geregeld op bezoek bij dokter Vel (fictieve naam, echte dermatoloog).

Dokter Vel was een aparte vrouw. Haar praktijk zag eruit alsof Beëlzebub, de Prins der Duisternis, het even geprobeerd had als interieurarchitect, maar alras besefte dat hij er niet veel van bakte: haar hele kabinet was volledig zwart geschilderd, en de hoge muren waren rijkelijk 'versierd' met bizarre objecten en schetsen (doch niet op een

hippe manier). Hoewel de computer toen al zijn weg gevonden had richting menig bureel en huiskamer, noteerde dokter Vel nog altijd alles met een dikke, zilveren vulpen op gelijnde fiches ter grootte van een postkaart. Die werden zorgvuldig bijgehouden in langwerpige bakken, op grijpafstand van haar massieve werktafel. Dokter Vel was bovendien zo oud dat het wel leek alsof ze met lijzige stem haar artsen-eed afgelegd had in aanwezigheid van de fiere Hippocrates zelf. Het hoeft dus niet te verbazen dat de oplossingen die ze aanreikte ook eerder belegen waren: het antipuistenmiddel dat ze me gaf, brandde zowat het vel van m'n gezicht, en m'n beddengoed zag eruit alsof ik bleekwater zweette. Maar aangezien zij de enige dermatoloog in de ruime omtrek was, bleef ik van haar diensten gebruikmaken.

Dus ook toen mijn haarlijn landinwaarts begon te trekken. En ik was er snel bij, want als ik foto's van toen bekijk, kan ik – hoewel de tijd mijn vermoeden bevestigd heeft – met de beste wil van de wereld niet zien wat er toen scheelde aan m'n haardos. Dokter Vel helaas ook niet, want nadat ze mijn schedel aan een minutieuze inspectie onderworpen had, was het verdict 'seborroïsche kaalheid'. Dat wil zeggen dat mijn haar zou uitvallen naar aanleiding van een schilferig eczeem, maar dat hield geen steek. Want als er één ding is wat ik niet had, was het een vlokkend vel. Een huid als die van een ananas, met zwarte punten die glansden als melocakes en ontstoken poriën waar pus uit sproeide wanneer ik moest niezen, dat wel. Maar 'pellekes'? Nooit! Mijn schouders waren altijd smetteloos schoon, en zelfs de hongerigste neet zou na een uitgebreide zoektocht op mijn schedelpan naar de frituur moeten trekken. Desalniettemin schreef ze me een magistraal te bereiden lotion voor die ik tweemaal daags moest aanbrenge.

Na een paar dagen overhandigde de dorpsapotheker me de vrucht van zijn labeur: twee grote, bruine flessen van een halve liter elk,